

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

О.А. СТРЕТОВИЧ,

кандидат економічних наук,

старший науковий співробітник, доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Київ, Україна*

E-mail: a.stretovich24@gmail.com

ORCID: 0009-0004-5520-1894

Н. С. СКОПЕНКО,

доктор економічних наук, професор,

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

E-mail: skopnata67@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4540-3455

Анотація. *Забезпечення конкурентоспроможності українських товарів і технологій - це важлива проблема, вирішення якої пов'язане з вдосконаленням їх розробки, виготовлення, продажу та технічного обслуговування, тобто зі здійсненням цілеспрямованого фінансування інноваційної діяльності. Метою дослідження є аналіз стану й виявлення тенденцій фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за період 2000-2020 років на основі фактичних даних, наведених Державною службою статистики України на дату публікації статті, та визначення подальших шляхів його активізації у повоєнний період. У процесі дослідження були використані аналітичний метод, методи групування даних, графічні методи, методи дедукції, порівняння, систематизації та логічного узагальнення. У статті досліджені складові джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України в динаміці за певний період часу; розглянуті внутрішні та зовнішні джерела фінансування інноваційних процесів, проблеми і перспективи їх залучення вітчизняними промисловими підприємствами. Встановлено, що у період до оголошення карантинних заходів через COVID-19 і подальшого початку агресивної війни росії проти України, основними джерелами фінансування інноваційної діяльності в Україні були: власні кошти компаній; кошти державного бюджету країни; кошти іноземних інвесторів та кошти інших джерел фінансування (кошти вітчизняних інвесторів, гранти тощо). Проведене дослідження показує, що державна політика України щодо здійснення інноваційної діяльності є не стабільною і фрагментарною. Прийняті державні акти не підтверджуються фінансовими та іншими інструментами, які б дозволили вітчизняним підприємствам прискореними темпами проводити та фінансувати інноваційну діяльність. У такій ситуації керів-*

ництву нашої країни слід більше приділити уваги удосконаленню законодавчої бази і створенню реальних фінансових інструментів форсованої допомоги підприємствам України в здійсненні інноваційної діяльності.

Ключові слова: інноваційна діяльність; інноваційна активність; джерела фінансування; внутрішні джерела; зовнішні джерела; грошові ресурси.

Актуальність.

У період інтенсивної глобалізації значний поштовх у своєму розвитку отримала світова економіка. Підприємства пропонують значне різноманіття товарів і послуг, які доповнюють і замінюють один одного. На всьому світовому просторі передові логістичні схеми руху товарів посилюють конкуренцію. Взаємопроникнення як товарів, так і послуг різних країн характеризується надзвичайно високим рівнем.

В умовах сучасності головними пріоритетами товаровиробників у боротьбі за ринок, виходячи з економічної сутності конкуренції, є пошук можливостей щодо покращення технологій проектування, виробництва й впровадження інноваційних товарів, а також оптимізації витрат на управління підприємством. Така діяльність власників і топ-менеджерів компаній відображає їх інноваційну активність, яка безпосередньо залежить від наявних джерел фінансування проєктів.

Українські підприємства, як і підприємства інших країн, постійно вирішують питання підвищення конкурентоспроможності та пошуку джерел фінансування своєї інноваційної діяльності. У період до оголошення карантинних заходів через COVID-19 і подальшого початку агресивної війни Росії проти України, основними джерелами фінансуван-

ня інноваційної діяльності в Україні були: власні кошти компаній; кошти державного бюджету країни; кошти іноземних інвесторів та кошти інших джерел фінансування (кошти вітчизняних інвесторів, гранти тощо). У статті частково досліджено джерела фінансування інноваційної діяльності, їх рівень і тенденції розвитку. Безумовно, у воєнний час таке фінансування значно скорочено, а в післявоєнний період відбудови країни й глобального оновлення економіки держави сформуються нові підходи до інноваційного фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематику здійснення інноваційної діяльності та її фінансування досліджували у своїх працях як закордонні автори, так і вітчизняні науковці: Д. Гарнер [14], Р. Конвей, Р. Оуэн, Дж. Гітман [15], М. Джонк, так і вітчизняні дослідники: О. Гавриш [1], Г. Єршова [4], О. Івченкова [5], М. Кісіль [6], В. Гесць [7], І. Тюха [12], П. Харів [13] та інші.

Так, Г. Єршова в попередні роки проводила аналіз структури джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні, на основі чого зробила окремі висновки щодо можливості збільшення їх концентрації. І. Тюха аналізувала витрати на інноваційну діяльність та бар'єри, що перешкоджають впровадженню інновацій на ві-

тчисняних підприємствах і в державі в цілому. Було запропоновано перелік дій для активізації інноваційної діяльності в Україні та визначено альтернативні джерела фінансування інновацій на підприємствах.

Незважаючи на значну кількість публікацій і досліджень з даного питання, періодично виникає потреба в проведенні аналізу ситуації з фінансування інноваційної діяльності в Україні та за кордоном. Із початком дії положення Угоди про асоціацію України з ЄС щодо зони вільної торгівлі (з 1 січня 2016 р.), постає питання конкурентоспроможності вітчизняних товарів і послуг. Одним із непрямих індикаторів, які характеризують конкурентоспроможність економіки держави, є стан інноваційної діяльності на підприємствах України та особливо рівень фінансування такої діяльності.

Мета дослідження: аналіз стану й виявлення тенденцій фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за період 2000-2020 років на основі фактичних даних, наведених Державною службою статистики України на дату публікації статті, та визначення подальших шляхів його активізації у повоєнний період.

Матеріали та методи дослідження.

У процесі дослідження були використані аналітичний метод, методи групування даних, графічні методи, методи дедукції, порівняння, систематизації та логічного узагальнення. Основою дослідження виступили фактичні дані, наведені Державною службою статистики України на дату публікації статті.

Результати дослідження та їх обговорення.

В умовах жорстокої конкуренції інноваційний шлях розвитку економіки держави є основним. Частка нових знань, які відтворені в технологіях, обладнанні, продукції, в розвинених країнах становить близько 85% приросту валового внутрішнього продукту.

З метою досягнення конкурентних переваг і максимізації прибутку компаніям необхідно пропонувати споживачеві нові види товарів, послуг і технологій. Це можливо тільки в результаті активної інвестиційно-інноваційної діяльності. Для результативних дій у цьому напрямку підприємствам передусім необхідні грошові ресурси. Вони можуть бути власні, комерційні та бюджетні.

Як показала практика, в умовах хронічної нехватки вільних коштів, топ-менеджмент компаній України намагався використовувати власні грошові ресурси на поточні витрати виробництва, під які проблематично було отримати банківські кредити або їх вартість була досить високою [2]. На великі інноваційні проекти оптимальніше залучати кошти фінансових установ (внутрішніх і зовнішніх), а також «боротися» за бюджетне фінансування. Але поточна ситуація була протилежною.

Загальна сума витрат, що була направлена на здійснення інноваційної діяльності у 2020 році становила 14,4 млрд грн. Із цієї суми 12,3 млрд грн, або 85,4% – це власні кошти підприємств і компаній України, 1,7 млрд грн (11,8%) – фінансування з інших джерел, 279,5 млн грн (1,9%) – кошти з державного бюджету та 125,3 млн грн (0,9%) – кошти іноземних інвес-

1. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні у 2000-2020 рр.

Роки	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
млн. грн.					
2000	1 757,1	1 399,3	7,7	133,1	217,0
2001	1 971,4	1 654,0	55,8	58,5	203,1
2002	3 013,8	2 141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3 059,8	2 148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4 534,6	3 501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5 751,6	5 045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6 160,0	5 211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10 821,0	7 969,7	144,8	321,8	2 384,7
2008	11 994,2	7 264,0	336,9	115,4	4 277,9
2009	7 949,9	5 169,4	127,0	512,9	1 140,6
2010	8 045,5	4 775,2	87,0	2 411,4	771,9
2011	14 333,9	7 585,6	149,2	56,9	6 542,2
2012	11 480,6	7 335,9	224,3	994,8	2 925,6
2013	9 562,6	6 973,4	24,7	1 253,2	1 311,3
2014*	7 695,9	6 540,3	344,1	138,7	672,8
2015*	13 813,7	13 427,0	55,1	58,6	273,0
2016*	23 229,5	22 036,0	179,0	23,4	991,1
2017*	9 117,5	7 704,1	227,3	107,8	1 078,3
2018*	12 180,1	10 742,0	639,1	107,0	692,0
2019*	14 220,9	12 474,9	556,5	42,5	1 147,0
2020*	14 406,7	12 297,7	279,5	125,3	1 704,2

* дані без тимчасово окупованих територій
Джерело: сформовано авторами за [3].

торів. У попередні роки тенденції були дещо іншими (табл. 1).

Так, за 2000-2020 рр. розмір фінансування інноваційної діяльності за власні кошти компаній коливався від 1,4 до 22,04 млрд грн, тобто на кінець період зріс у 15,7 рази. Розмір фінансування інноваційної діяльності з державного бюджету коливався від 7,7 млн грн до 639,1 млн грн упродовж 2000-2020 рр. і, відповідно, станом на 2020 р. збільшився у 83 рази (табл. 2).

Із чотирьох представлених джерел фінансування за даний період, частка державного бюджету в абсолютному розмірі була найменшою. Іноземні інвестори брали участь у фінансуванні інноваційної діяльності підприємств України досить не стабільно. Їх вклад за ці роки коливався в межах від 23,4 до 2 411,4 млн грн, тобто на кінець періоду обсяг збільшився у 103 рази. Фінансування з інших джерел (комерційні кредити, позабюджетні кошти, довгострокові кредити та інші) було

2. Максимальні та мінімальні абсолютні розміри та питома вага різних джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні за 2000-2020 рр.*

Показники	Джерела фінансування:			
	власні	державний бюджет	іноземні інвестори	інші джерела
млн. грн.				
Максимум	22 036,0	639,1	2 411,4	6 542,2
Мінімум	1 399,3	7,7	23,4	203,1
відсотки				
Максимум	97,2%	5,2%	30,0%	45,6%
Мінімум	52,9%	0,3%	0,1%	2,0%

* дані без тимчасово окупованих територій
Джерело: сформовано авторами за [3].

за розміром на другому місці після власного фінансування. Розмір такого фінансування коливався протягом 2000-2020 рр. від 203,1 млн грн до 6 542,2 млн грн і відповідно на кінець періоду збільшився у 32 рази.

Виявлено, що найкраща ситуація з фінансуванням інноваційної діяльно-

сті промислових підприємств в Україні була в 2011, 2016 і 2020 роках. У ці періоди спостерігалось зростання фінансування з власних коштів і коштів інших джерел (рис. 1).

Із 2015 року загальне фінансування інноваційної діяльності суттєво збільшилося в порівнянні з першим

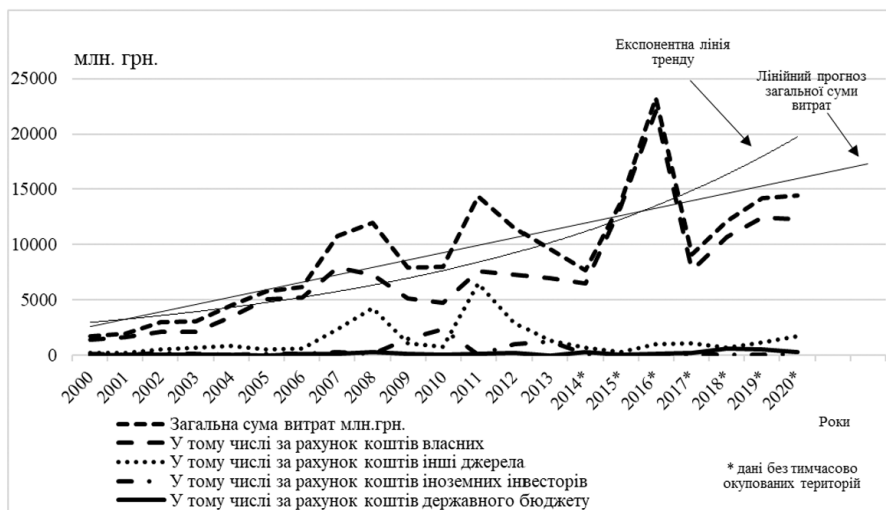

Рис. 1. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

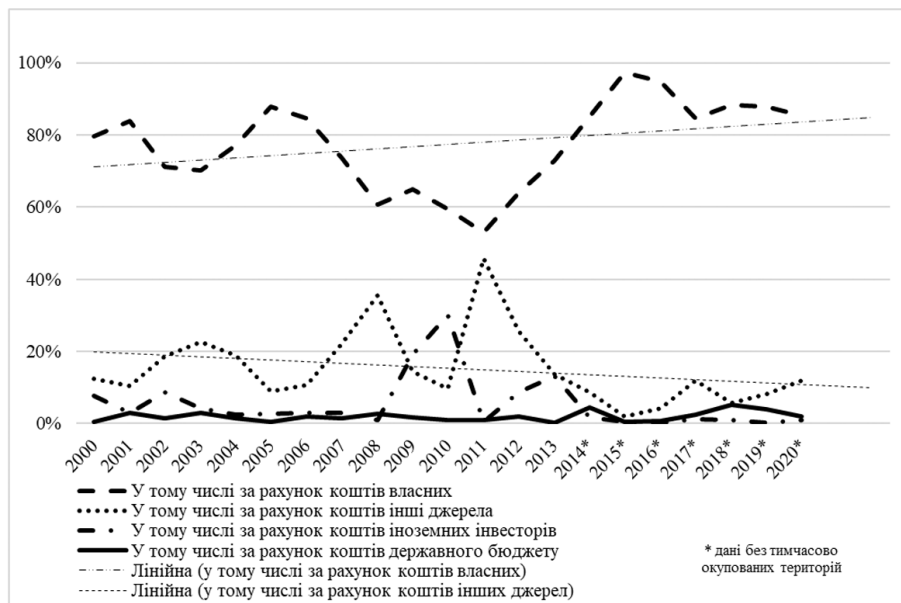

Рис. 2. Частка джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

десятиліттям нового тисячоліття та здійснюється в основному за рахунок власних коштів підприємств. Починаючи з 2011 року частка фінансування інноваційної діяльності з власних джерел постійно збільшується, а всіх інших джерел фінансування знижується (рис. 2).

Державне фінансування в Україні, як правило, надавалося на реалізацію інноваційних проектів, які відносилися до стратегічних і пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на 2011–2021 рр., передбачених статтею 4 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» прийнятого 8 вересня 2011 року №3715-VI [8].

Такими напрямками є:

1) освоєння нових технологій транспортування енергії та освоєння альтернативних джерел енергії, впро-

вадження енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій;

2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, озброєння та військової техніки, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування;

3) освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх обробки і з'єднання, а також створення індустрії наноматеріалів і нанотехнологій;

4) технологічне оновлення й розвиток агропромислового комплексу;

5) впровадження нових технологій і обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування й фармацевтики;

6) широке застосування технологій більш екологічного виробництва з метою охорони навколишнього природного середовища;

7) розвиток сучасних інформацій-

Рис. 3. Впровадження інновацій на промислових підприємствах України

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

них, комунікаційних технологій і робототехніки.

Загальна сума фінансових ресурсів, направлених на інноваційну діяльність в Україні, мала сталу тенденцію зростання з 2000 по 2008 рік, далі фінансування також збільшувалося, проте стрибкоподібно. У 2016 році фінансування інноваційної діяльності становило рекордну суму 23,3 млрд грн. Необхідно зазначити, що в цей період найбільша частка фінансування (94,9%) здійснювалося за рахунок власних коштів підприємств.

Частка промислових підприємств, які впроваджували інновації зменшилася з 14,8% у 2000 році до 8,2% в 2005 році, а далі знову поступово зросла до 16,6% у 2016 році (рис. 3).

Прямі залежності між розміром суми фінансових інвестицій в інноваційну діяльність і часткою підприємств, які впроваджували інновації, не визначено. Ще більш негативною за досліджуваний період є тенденція

перманентного зниження частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції.

За період із 2003 по 2020 роки кількість впроваджених у виробництво інноваційних видів продукції суттєво змінювалася (рис. 4). Так, із 2003 по 2006 рік кількість найменувань впроваджених інноваційних видів продукції знизилася з 7416 до 2408 од., тобто зменшилася більше ніж у 3 рази. У подальшому, до 2016 року, відбувалося поступове зростання кількості впроваджених інноваційних видів продукції, проте вже в наступний період до 2020 року відбувалися суттєві коливання. Аналіз даних показує, що кількість нових найменувань техніки, впровадженої у виробництво за даний період, коливалася в менших межах, і склала найменше 641 найменування в 2009 році, а найбільше, 1314 найменувань, у 2014 році.

Рис. 4. Впровадження у виробництво інноваційних видів продукції на промислових підприємствах України

Джерело: побудовано авторами за даними [3].

Сучасний стан інноваційної діяльності на вітчизняних промислових підприємствах є наслідком відсутності стратегічного бачення і послідовної державної політики щодо переведення України на інноваційний шлях розвитку, формування національної інноваційної екосистеми (сукупності інституцій, відносин, а також різних видів ресурсів, задіяних у процесі створення та застосування наукових знань і технологій, які забезпечують розвиток інноваційної діяльності), яка забезпечувала б його реалізацію та підвищувала розвиток інноваційної культури в державі, використовуючи, крім фінансових, інші механізми розвитку інноваційної діяльності [9].

Із метою подолання зазначених проблем і для сталого розвитку держави необхідно забезпечити сприятливі умови для створення й функціонування інноваційно активних

підприємств, розвитку національної інноваційної екосистеми, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. Для цього в Україні було розроблено Стратегію розвитку інноваційної діяльності до 2030 року. Основними напрямками розвитку інноваційної діяльності в Україні визначено [7, 9]:

- створення сприятливого нормативно-правового поля для суб'єктів господарювання, що провадять інноваційну діяльність;
- розвиток інноваційної інфраструктури, методично-консалтингове забезпечення, розширення зв'язків вітчизняних науковців і винахідників з іноземними підприємствами;
- стимулювання підприємств до наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та інноваційної діяльності;
- надання на конкурентних засадах державної підтримки підпри-

ємствам, які проводять наукові дослідження;

- утворення мережі конкурентоспроможних інноваційних підприємств (організацій) для співробітництва з міжнародними високотехнологічними компаніями (транснаціональними корпораціями), а також участі в міжнародних кластерах інноваційних компаній, які виробляють інноваційну продукцію чи здійснюють наукові дослідження і науково-технічні (експериментальні) розробки;

- сприяння створенню кластерів, які об'єднують промислові підприємства з закладами професійної (професійно-технічної) освіти, що готуватимуть фахівців для роботи на підприємствах, і з науковими установами й закладами вищої освіти, що здійснюють науково-методичне забезпечення впровадження новачій, а також надання їм підтримки на місцевому рівні, зокрема шляхом поширення успішного досвіду;

- сприяння створенню інноваційної інфраструктури, яка надаватиме юридичний супровід і різні види консультаційних послуг як авторам новачій, так і бізнесу, зокрема щодо оцінки технологічного рівня науково-технічних (експериментальних) розробок і їх економічної ефективності;

- запровадження в Україні європейських технічних стандартів, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;

- запровадження механізму підтримки підприємств у разі впровадження ними новітніх технологій, застосування більш високого рівня

стандартизації продукції, що виробляється.

Прогнозується, що реалізація Стратегії забезпечить збільшення: кількості фізичних осіб і суб'єктів господарювання, що займаються винахідництвом, прикладними дослідженнями й науково-технічними розробками, насамперед за межами державного сектору; кількості суб'єктів господарювання, що надають послуги з комерціалізації технологічних рішень; надходжень від продажу та використання (насамперед, експорту) об'єктів інтелектуальної власності, наукоємної продукції (результатів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, програмного забезпечення, ноу-хау, інших інтелектуальних послуг); обсягів позабюджетного фінансування наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок; частки інвестицій у нематеріальні активи від усього обсягу капітальних інвестицій; частки доходів від експлуатації та продажу об'єктів інтелектуальної власності власного виробництва у фінансуванні закладів вищої освіти; частки підприємств, які займаються інноваціями.

Задля активізації інноваційної діяльності підприємств необхідно більш широко використовувати: кошти державного і місцевих бюджетів; кошти залучені через механізм державно-приватного партнерства; фінансову допомогу, яку надають Україні міжнародні установи та іноземні держави.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Забезпечення конкурентоспроможності українських товарів, послуг

і технологій – це важлива проблема в умовах сучасності, вирішення якої пов'язане з удосконаленням їх розробки, виготовлення, продажу й технічного обслуговування, тобто зі здійсненням цілеспрямованої інноваційної діяльності. Проведене дослідження показує, що державна політика України щодо здійснення інноваційної діяльності досить нестабільна і фрагментарна. На жаль, державні акти, що приймаються, не підтверджуються фінансовими та іншими інструментами, які б дозволили вітчизняним підприємствам прискореними темпами проводити ефективну інноваційну політику.

Інтенсивність конкуренції визначається тим, як швидко переваги в прибутковості втрачаються в результаті успішного відтворення інновацій конкурентами. Передусім це залежить від того, наскільки швидко конкуренти реагують на ривок вперед підприємства-піонера і наскільки динамічним є попит. У такій ситуації керівництву держави, після перемоги, варто більше приділити уваги удосконаленню існуючої законодавчої бази й створенню реальних фінансових інструментів допомоги підприємствам України в здійсненні інноваційної діяльності. Предметом подальших досліджень будуть механізми розробки й залучення фінансування для прискореного інноваційного розвитку економіки України.

Список використаних джерел

1. Гавриш О.М., Пильнова В.П., Пісковець О.В. Інноваційне підприємництво: сутність, значення та проблеми в сучасних умовах функціонування. Економіка та держава. № 12. 2020. С. 109–113.
2. Гонтарева розповіла, коли відновлять банківське кредитування. Власна справа. Новини українського бізнесу. 2015. URL: <https://vlasnasprava.ua/gontareva-rasskazala-kogda-vosstanovlyat-bankovskoe-kreditovanie/>
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Єршова Г.В. Інноваційна діяльність в Україні: основні тенденції та проблеми. Економіка і прогнозування. № 4. 2017. С.137–148.
5. Івченкова О.Ю., Крикуненко К.М. Інноваційне підприємництво як складова стратегії розвитку економіки України. Економічний вісник Донбасу. 2018. № 3(53). С. 141–146.
6. Інвестування розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій: монографія / Ю.О. Лупенко та ін.; за ред. О.В. Захарчука і М.І. Кісіля. Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки». Київ: ННЦ «ІАЕ», 2021. 311 с.
7. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. Київ: НАН України, 2015. 336 с.
8. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
9. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 8 вересня 2011 р. №3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>
10. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
11. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: матеріали XII Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2019 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 154 с.

12. Тюха І.В., Кузнєцова В.А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні та на вітчизняних підприємствах. Ефективна економіка. № 11. 2015. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4545>
13. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 326 с.
14. Garner D. R., Conway R. P., Owen R. R. The Ernst and Young Guide to Raising Capital. New York : John Wiley & Sons Inc. 1992. 356 p.
15. Gitman L.J., Joehnk M. D., Smart S. B. Fundamentals of investing. Publisher: Pearson. 2017. 655 p.
6. Investuvannya rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky ta silskykh terytorii. (2021). [Investing in the development of the agrarian sector of the economy and rural areas]: monohrafiia / Lupenko, Yu.O. ta in.; za red. Zakharchuka, O.V. & Kisilia, M.I. Kyiv, 311.
7. Innovatsiina Ukraina 2020: natsionalna dopovid. (2015). [Innovative Ukraine 2020: national report] / for general ed. Geitsa, V.M. and others; NAS of Ukraine. Kyiv, 336.
8. Pro innovatsiinu diialnist : Zakon Ukrainy (2002). [On innovative activity: Law of Ukraine]. No. 40-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
9. Pro priorityetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini : Zakon Ukrainy (2011). [On priority areas of innovative activity in Ukraine: Law of Ukraine]. No 3715-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>
10. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2019)/ [On the approval of the Strategy for the development of the sphere of innovative activity for the period until 2030: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. No. 526. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
11. Problemy ta perspektyvy rozvytku innovatsiinoi diialnosti v Ukraini: materialy XII Mizhnarodnoho biznes-forumu. (2019). [Problems and prospects of the development of innovative activity in Ukraine: materials of the XII International Business Forum] / vidp. red. Mazaraki, A.A. Kyiv, 154.
12. Tiukha, I.V., Kuznietsova, V.A. (2015). Problemy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini ta na vitchyznianskykh pidpriemstvakh [Problems of innovative activity in Ukraine and at domestic enterprises]. *Efektivna ekonomika*, Ukrainy. [Innovative entrepreneurship as a component of the economic development strategy of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 3(53), 141–146.

References

1. Havrysh, O.M., Pylnova, V.P. & Piskovets, O.V. (2020). Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, znachennia ta problemy v suchasnykh umovakh funktsionuvannia. [Innovative entrepreneurship: essence, meaning and problems in modern operating conditions]. *Ekonomika ta derzhava*, 12, 109–113.
2. Hontareva rozpovila, koly vidnovliat bankivske kredytuvannia. (2015). [Gontareva told when bank lending will be restored Gontareva told when bank lending will be restored]. *Vlasna sprava*. Novyny ukrainskoho biznesu. Retrieved from <https://vlasnasprava.ua/gontareva-rasskazala-kogda-vosstanovyat-bankovskoe-kreditovanie/>
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Yershova, H.V. (2017). Innovatsiina diialnist v Ukraini: osnovni tendentsii ta problemy [Innovative activity in Ukraine: main trends and problems]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, 4, 137–148.
5. Ivchenkova, O. Yu., & Krykunenko, K. M. (2018). Innovatsiine pidpriemnytstvo yak skladova stratehii rozvytku ekonomiky

11. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4545>
13. Khariv, P.S. (2018). Innovatsiina diialnist pidpriemstva ta ekonomichna otsinka innovatsiinykh protsesiv. [Innovative activity of the enterprise and economic evaluation of innovative processes]. Ternopil, 326.
14. Garner, D. R. , Conway, R.P. & Owen R.R. (1992). The Ernst and Young Guide to Raising Capital. New York : John Wiley & Sons Inc, 356.
15. Gitman, L.J., Joehnk, M.D. & Smart, S.B. (2017). Fundamentals of investing. Publisher: Pearson, 655.

Stretovykh O., Skopenko N. (2023).

FINANCING INNOVATIVE ACTIVITIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE

BIOECONOMY AND AGRARIAN BUSINESS, 14(2): 21-32.

[https://doi.org/10.31548/economics14\(2\).2023.021](https://doi.org/10.31548/economics14(2).2023.021)

Abstract. Ensuring the competitiveness of Ukrainian goods and technologies is an important problem, the solution of which is connected with the implementation of targeted financing of innovative activities. The purpose of the study is to determine the state and establish trends in the financing of innovative activities of industrial enterprises of Ukraine for the period 2000-2020 according to the actual data of the State Statistics Service of Ukraine as of the date of publication of the report. article. Analytical method, methods of data grouping, graphic methods, methods of deduction, comparison, systematization and logical generalization were used in the research process. The article examines the dynamics of sources of financing innovative activities of Ukrainian enterprises over a certain period of time; internal and external sources of financing innovative processes, problems and prospects of their involvement by industrial enterprises are considered. It was established that in the period before the announcement of quarantine measures due to COVID-19 and the subsequent start of Russia's aggressive war against Ukraine, the main sources of funding for innovative activities in Ukraine were: companies' own funds; state budget funds; funds of foreign investors and funds of other sources of financing. The conducted studies show that the state policy of Ukraine regarding the implementation of innovative activities is unstable and fragmented. The adopted state acts are not supported by financial and other instruments that would allow enterprises to implement and finance innovative activities at an accelerated pace. In such a situation, the country's leadership should pay more attention to improving the legislative framework and creating real financial instruments to help Ukrainian enterprises in carrying out innovative activities.

Key words: innovative activity; innovative activity; sources of financing; internal sources; external sources; monetary resources.
